

۲۲

شهرت

ارگان نشراتی بنیاد فرهنگی جهانداران غوری
سال دوم، شماره بیست و دوم، ماه سرطان ۱۳۹۴

تاریخی، فرهنگی، ادبی و هنری

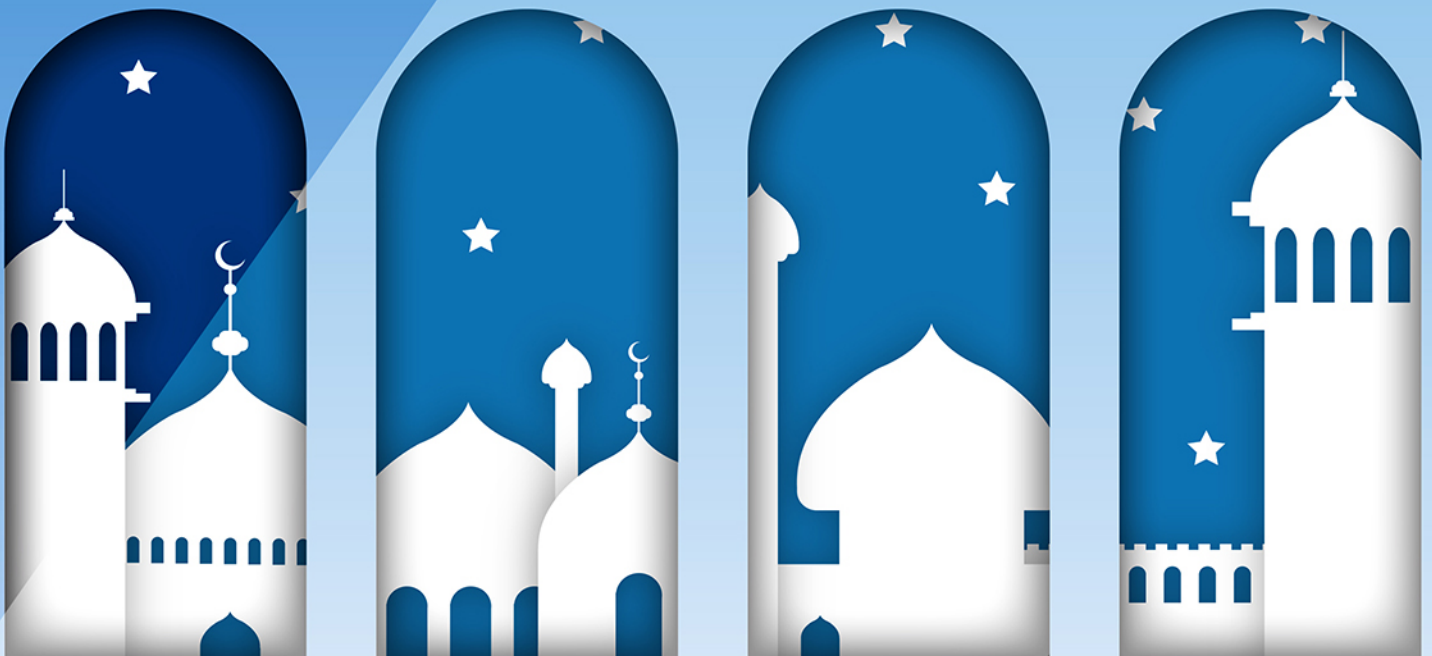
عید میلاد النبی

در این شماره:

۱. آغاز سخن
۲. فضایل عید سعید فطر
۳. شیخ الاسلام هرات
۴. بامیان پایتخت فرهنگی ...
۵. یکی از چهره های نادر
۶. مسایل احکام روزه
۷. حریم خیال
۸. حقوق کار
۹. منار ده قاضی
۱۰. مواد مخدر
۱۱. صفحه کودک
۱۲. استرس
۱۳. استقبال هنری

فرا رسیدن عید رمضان عید سعادت و نیایش به درگاه ایزد منان

بر تمام مسلمین جهان بخصوص مردم صبور افغانستان مبارک

شنسبانه

تاریخی، فرهنگی، ادبی و هنری

سال دوم، شماره بیست و دوم، ماه سرطان ۱۳۹۴

صاحب امتیاز: بنیاد فرهنگی جهانداران غوری

مدیر مسئول: نثار احمد حبیبی غوری

تنظیم کننده و سردبیر: محمد نظر حزین یار

هیئت تحریر: سید محمد رفیق نادم، استاد شاه محمود محمود، دکتر محمد عابد حیدری، مولانا شرف الدین اعتصام، استاد محمد رسول فایق، استاد عبدالشکور دھزاد، نیک محمد مستمند غوری، عایشه عنقا نیازی غوری و گل آقا رامش

صفحه آرای: محمد قسیم حزین یار

شماره های تماس: حبیبی: ۰۷۹۹۰۲۵۲۹۹ - حزین یار: ۰۷۹۹۲۳۷۵۷۹ - نادم: ۰۷۹۹۳۴۸۳۹۶

ایمیل: hazinyar.gjcf@gmail.com

آدرس: بنیاد فرهنگی جهانداران غوری، حوزه غرب، شهر هرات، گرده پارک
ترقی، سالون فانوس دریا، طبقه چهارم.

چاپ: ستاره نقره ای - کوچه گدام ۰۴۰۲۳۲۳۱۰

مدیر مسئول درویرایش مطالب دست باز دارد.

بدون از سر مقاله، نوشته ها و مطالب دیگر صرفاً نظر نویسنده بوده و نشریه شنسبانه در این خصوص مسئولیتی ندارد.

فرهنگ بردباری (تسامح)

یکی از خصایل نیک انسانی تسامح یا بردباری است، کلمه تسامح در فرهنگ معین جوانمرد و بخشنده معنی شده است همچنین فرهنگ معاصر عربی فارسی نوشته عبدالنبی قییم این کلمه را سهل انگاری و گذشت معنی نموده اند، بهر صورت بردباری و حوصله مندی در مقابل شداید برای انسانهای با معرفت امریست ضروری، معاون سر محقق سید حبیب شاکر در رساله آموزشی شان تحت نام تسامح و گفتگو در اسلام می نویسد:

تسامح هیچگاهی به معنی تنازل از حق و تسلیم شدن به جانب مخالف نیامده است، بلکه تسامح به رسمیت شناختن دیگران احترام متقابل، پذیرفتن حقوق بین المللی برای یک شخص و پذیرفتن آزادی های اساسی دیگران، اطلاق میگردد، زیرا به همین گونه تعامل ما می توانیم میان ملت ها و اقوام مختلف زندگی نمائیم، به همچو تعامل، تعامل بهتر نیز گفته شده است، اسلام نیز از پیروان خویش تقاضای همین گونه تعامل را دارد و علما یکی از معانی دین را تعامل خوب دانسته است. قرآن کریم همواره انسان را از قهر، تکبر، غرور، رفتار با نخوت و تکبر منع کرده است، زیرا همه این اعمال به انسان نمی زید هر انسانی که این اخلاق زشت و ناپسند را از خود دور نماید، انسان خوب و بهتر بوده است انسان می تواند با داشتن صبر بردباری و تحمل در جامعه مقام عالی را از خود کندوهر انسان در جامعه می خواهد با چنین انسانی رفاقت، دوستی و سفر داشته باشد.

اما در شرایط کنونی که همه تسهیلات علمی و دانش در دسترس انسان ها قرار دارد، فرهنگ تحمل پذیری، تسامح و گفتگو را کمتر رعایت می کنند، تفوق طلبی، خود خواهی و جاه طلبی یکی از خصایل آنها گردیده و هیچگاه بخود اجازه نمی دهند دیگران در مقابل شان ابراز نظر نمایند، بسا افراد اند که از هیچگونه دانش برخوردار نبوده، اما غرور بیجا و خود اندیشی شان طوری انعکاس می یابد که گویا مغز متفکر جهان است، بر هیچگونه حرف دیگران وقعی نمی کند.

در حالیکه در این برهه از زندگی بر همگان لازم است تا فرهنگ تسامح و گفتمان را بر خود رجحان داده و طبق حدیث شریف پیامبر اسلام (ص) عمل نمایند، ترجمه:

خداوند به سبب عفو و مغفرت به بنده خود عزت میدهد و هیچگاهی یک بنده برای الله متعال فروتنی و تواضع نمی کند جز اینکه او را بزرگی نصیب می نماید.

■ مولانا شرف الدین اعتصام

استقبال و فضایل عید سعید فطر

مواضع مانند عکاظ، مجنه و ذوالمجاز جمع می شدند و اموال مورد ضرورت را خریداری و بعضی اجناس شانرا می فروختند و قبایل عرب افتخارات پدران شان را به رخ یکدیگر می کشیدند و شعراء و خطباء شان به ایراد شعر و خطابه می پرداختند و مدال افتخار به قبیله ی تعلق می گرفت که خطیب و شاعر شان از دیگران فصیح تر می بود.

گاهی دولت و یا پادشاه به یک مناسبتی روز عید را اعلان می کرد مانند عید نوروز، عید آتش پرستی که از طرف زردشت در خراسان کهن به حیث عید تعیین و مراسم ویژه در آن روز انجام می گرفت که آثار این عید تا هنوز در ایران مشهود است.

در دین اسلام هم دو عید تجلیل می شود اسلام این دو عید مذهبی را برسمیت می شناسد عید فطر و عید اضحی . عید در اسلام دارای حکمت های بسیارعالیه و اهداف نیک و مقدسمی باشد و مراسمی که در عید اسلامی برگزار می گردد بر مبنای اهداف اخلاقی، انسان دوستی، وحدت، ایثار، و اظهار شکر در برابر خدای واحد استوار است، اسلام در وقت غم و شادی مراسم بیهوده و خالی از حکمت های اخلاقی و اجتماعی را نمی پذیرد و برگزار می مراسم جاهلی را رد می کند همانطوریکه در مراسم عروسی فساد های اخلاقی و منکرات را رد می کند، برعکس عید های غیر اسلامی از اهداف عالی انسانی عاری و بیشتر شبیه به محافل رقص و پای کوبی و مجالس بیهوده عیاشی بوده اند در عید های جاهلی و غیر اسلامی شراب می نوشیده اند و کنیزان و زنان آواز خوان به آواز خوانی

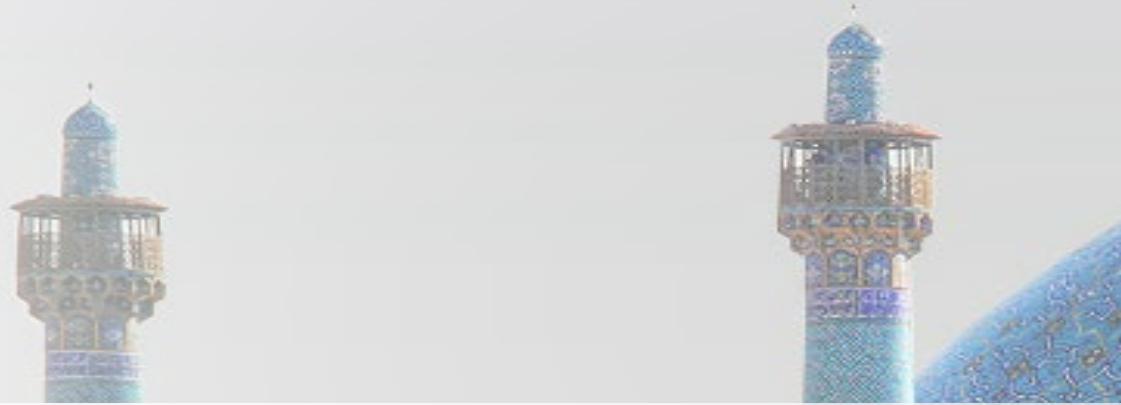
بتخانه گردید و همه بت ها را بجز از بت بزرگ در هم شکست با آن که نمود بر همه معموره آن زمان مسلط گردیده و دارای اردوی بسیار مقتدر بوده و همه امکانات سیاسی و نظامی آن زمان را در اختیار داشت و از دشمنی حضرت ابراهیم نسبت به بت ها آگهی داشت و هر اقدام ضد الحادی را از حضرت ابراهیم میدانست و حضرت ابراهیم جز خدای یگانه و نیروی ایمان پشتیبانی نداشت ابراهیم نهراسید.

و با تکیه به نیروی لایزال الهی بت خانه متعلق به سرکش ترین طایفی زمان را درهم شکست و برای پویندگان راه حق و مدافعین عقیده توحید درس شجاعت آموخت و پیام داد که نه تنها از عیدهای جاهلیت و روش آن استقبال نکنند بلکه برای محو آنها از فرصت باید استفاده نموده و آنها را از جوامع توحیدی برچیده و گاهی به مناسبت مسائل اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی روزهای را عید می داشتند که بازار های اقتصادی تشکیل داده می شود و مردم در آن بازارها و روزهای معین تجمع می کردند مثل بازارهای عرب قبل از اسلام عرب ها در هر سال روز های معلوم و معین را عید می گرفته اند و در

تاجائیکه تاریخ بیاد دارد ملت ها واقوام کهن به مناسبت های مختلف روزهایی را عید داشته و تجلیل میکرده اند. گاهی به مناسبت تولد شخصیت برجسته و مقدس آن روز را عید می گرفتند مانند عید کرسمس و یا میلاد مسیح عیسی (ع) که نزد مسیحیان از اعیاد مقدس دینی می باشد که در شب کرسمس پدران روحانی مراسم مخصوص مذهبی شانرا که عشاء ربانی نامیده می شود در کلیسا انجام میدهند و گاهی به مناسبت رهایی و نجات از سلطه یک ظالم روزی را عید می داشته اند. مانند روز خروج بنی اسرائیل از تحت سلطه فرعون که از مصر خارج شده و از رود نیل بوسیله معجزه پیامبر خدا حضرت موسی (ع) گذشتند که در میان بین اسرائیل این روز تقدیس می شود و گاهی برای انجام مراسم مذهبی روزی را اختصاص داده و مراسم ویژه برگزار می کرده اند مانند مراسم عید در زمان نمود که در روز معین برای انجام مراسم مذهبی از شهر بیرون رفته و بعضی مراسم مخصوص انجام میدادند.

یکی از این روزها که همه مردم از شهر بیرون رفتند و شهر از سکنه خالی ماند حضرت ابراهیم (ع) فرصت را غنیمت دانسته وارد

است، در اسلام شادی به معنای استعمال منکرات و برگزاری محافل عیاشی نیست اسلام در شادیهها هم به خدا توجه نموده و سلوک و رفتار انسانی و اخلاقی را در نظر دارد.

اعمالی که در روز عید فطر باید انجام داد قرار ذیل است:

در این روز با وضوء و غسل بدن را پاکیزه نموده و اگر عطر و خوشبوئی موجود بود استعمال کند نه برای اینکه جلب توجه کند بلکه برای اینکه مسلمانان در این روز پرازدحام از بوی عرق متأدی نشوند و احسن ثیابش را بپوشد، صدقه فطر را اداء کند و قبل از نماز عید چیزی تناول کند و بانزدیک شدن وقت نماز بسوی عید گاه حرکت کند و در تمام این مدت رابطه اش را با خدا قطع نکند و در عید گاه کسی را آزار ندهد و در صف مسلمین با مهربانی و عطوفت بنشیند و از منکرات سخت بپرهیزد و دروغ نگوید و غیبت نکند به صورت نامحرم نظر نکند و ارشاد های و نصیحت های که خطیب ایراد می کند بدقت توجه نموده و در آینده به آن عمل نماید و بعد از اداء نماز از دوستان دیدار نماید و اگر احیاناً با کسی رنجشی داشته باشد آشتی نموده و عفو نماید و از راهی که به نماز رفته برنگردد بلکه از راه دیگری باز گردد، در شب و روز عید قرآن بیشتر تلاوت نماید زیرا شب و روز عید نزد خداوند (ج) مقام ویژه و مخصوص دارد قبول عبادت و عفو و مغفرت گناه درین اوقات از اولویت برخوردار است

واخوت اسلامی می باشد در این روز بعد از اداء فریضه پربرکت صوم همه اهل محل از چند مسجد جمع می شوند و در مسجد جامع یکجا و دسته جمعی با خدای خود تجدید پیمان نموده و وحدت و اخوت اسلامی را بنمایش می گذارند و نشان میدهند که دین اسلام دین وحدت و همگرایی و آئین اجتماعی می باشد.

تاجائیکه بعضی عبادت ها به تنهایی ادا نمی شوند و باید اجتماعی اداء گردند نماز عید از همین جمله است یکی از اهداف دیگر اجتماعی عید برقراری صلح و آشتی واز میان بردن حسد و کینه است که احیاناً اگر میان دو فرد رنجش وجود داشته باشد در روزهای عید بعد از نماز عید یکدیگر را به آغوش فشرده و کینه ها و حسدها را فراموش می کنند تا خدای نخواست حسد، عبادت های شان را از بین نبرده و بی نتیجه نگرداند چنانچه حضرت رسول خدا (ص) فرموده اند که: از حسد بپرهیزید زیرا حسد عبادت ها را از بین برده و نابود می کند.

از اینرو معمولاً در روز های عید مسلمانها دید و بازدید های می کنند و به منزل های یکدیگر می روند و عید را تبریک می گویند و از خداوند قبول صیام یکدیگر و مغفرت گناهان را می طلبند، در روز های عید اسلامی منکرات کاملاً ممنوع است، از جمله نواختن موسیقی ها و قمار بازیها بوسیله تخم مرغ و یا پربازی و یا به هرنحوی دیگر حرام و ممنوع

می پرداخته اند و نوازندگان موسیقی می نواختند و زنان و دختران به عشو گری می پرداختند و جوانان به تماشای شان می نشستند تا یکدیگر را جلب نمایند اما عید های اسلامی دارای اهداف عالی انسانی می باشند در عید فطر اهداف ذیل تعقیب می شود.

الف- از جنبه عبادی:

به شکرانه فریضه رمضان و توفیق ادای این فرضه الهی در روز اول عید فطر در میعادگاه نماز عید، مسلمانان به سجده می پردازند و شکر این نعمت را اداء و از الله سبحان طلب مغفرت می کنند تا اگر در گذشته گناهی انجام داده اند و در اداء رمضان نقص و خللی وارد شده از خدای بزرگ عفو و بخشش می طلبند.

ب- در بعد اخلاقی و انسان دوستی :

در عید فطر متمولین فقراء و مساکین را از یاد نبرده برای شان کمک مالی نمایند و علاوه بر صدقه فطر که شرعاً واجب است، مستحب است تا کمک های دیگری هم به مساکین و فقراء و بیوه زنان و اطفال یتیم بکنند و خصوصاً یتیمان بی سرپرست را مورد ترحم قرار دهند، زیرا ایتم در این روز دل شکسته و نا امید اند و در این روز مستحق رأفت و رحمت هستند.

ج- جنبه اجتماعی:

روز عید سنبل وحدت و هم بستگی

شیخ الاسلام هرات

بمناسبت (۸۹۲) مین سال تولد، و (۸۳۰) مین سال
وفات امام فخر رازی

قسمت اول

دوکتور محمد عابد حیدری

شاهان و سلاطین سده های میانه یا قرون وسطی، به گواهی تاریخ، از دید اداره، سیاست، جنگ و لشکرکشی، زدن و بستن و بردن، به غنمیت گرفتن اموال شکست خورده ها و اسیر و برده و کنیز ساختن درمانده گان مناطق به اصطلاح مفتوحه و ... تفاوت چندانی از هم نداشته اند، دلیل عمده اش هم متاسفانه تقاضای عصر و زمانه چنان بوده است، اما صفحات تاریخ عده ئی از سلاطین و شاهان را در خود ثبت و بما معرفی میدارد که با سایرهم قطاران وهم مسلکان شان فرق داشته اند.

میگردیده اند. مدرسان، مفسران، فقها شعرا و نویسندگان، نه تنها مورد تقدیر و تشویب، حمایت های مادی معنوی و نوازش اکثریت سلاطین غور قرار می گرفتند بلکه به مقامهای بلند ملکی و نظامی نیز میرسیدند، بعلاوه خصلت ذاتی فرهنگ دوستی اکثریت سلاطین غور، تعدادی از آنها خود شاعر عالم، منجم و... بوده اند که این امر نیز بر روحیه علم دوستی عالم و شاعر و مفسر و مدرس نوازی آنها خالی از تاثیر نبوده است.

به روایت مؤرخان و تذکره نویسان تعدادی از سلاطین غور منجم، عالم و شاعر بوده اند. یک و دو نفر موصوف به این اوصاف از آنها با اختصار معرفی میگردد.

ئی از علوم مروجه عصرشان تبحر داشته اند، از آنجائیکه در تحریر این مقاله نوشتن درباره شخصیت خاصی مطمع نظر است، بنآ یادآوری مختصر از عصر زندگی او وضعیت عمومی علم و دانش اسم بردن عده ئی از حکام آن دوره که حامی علما و دانشمندان بودند، نه تنها ضروریست، بلکه در معرفی بیشتر و بهتر شخصیت علمی، عرفانی و تدریسی ... او ضروری پنداشته میشود.

دوره مورد بحث مخالفت مصادف است با سالهای اوج قدرت و حاکمیت سلطنت غور، بیشترین سلاطین غور علم دوست عالم پرور و دربار آنها مرکز تجمع تعدادی کثیری از علما، فقه ها، مفسران شاعران ... بوده که در کارهای تالیف تصنیف، تدریس و آموزش، مصدر خدمات

بدون شک که دربار در عصر مورد بحث ما، محل تجمع علما، فقها، شعرا و دانشمندان بوده است. موجودیت مدحیه سرایان، کاتبان و خوشنویسان و بعضاً هم تذکره نویسان و تاریخ نگاران، جز عظمت شان و دبدبه دربار بشمار میرفته است که این وضع تا دهه های نخستین سده پیشین نیز چنین بوده است، حضور اینها همیشه بمعنی عالم دوست و علم پرور بودن سلاطین و شاهان نبوده، متاسفانه در اکثریت موارد، از جانب آنها به این قشر بیشتر بعنوان متاع و زینت دربارها نگریسته میشده، تا عالم، شاعر، تذکره نویس و ... این هم نباید نا نوشته بماند که معدودی از شاهان و سلاطین نه تنها عالم دوست و علم پرور حقیقی بوده بلکه خود عالم و فاضل و شاعر... و در بخشها

بقول طبقات (ص ۳۳۱) امیر عباس بن شیث [شیش] بن محمد بن سوری که یک امیر شجاع بود، از علم نجوم نصیب کامل داشت، در تحصیل علم نجوم جد و جهد وافر نموده، یک منجم خوب شده بود... در پای کوه زارمرغ بر بالای تلی، قصری بلند بنا کرد با دوازده برج، در هر برج آن قلعه سی دریچه نهاد. (شش برج شرقی و شمالی و شش برج غربی و جنوبی) و در هر برجی صورت برجی از ملک بنگاشت و وضع آنچنان کرد که هر روز خورشید از یک دریچه به آن درجه که مطلع او بودی در تافتی چنانچه او را معلوم بودی که آنروز آفتاب در کدام درجه و از کدام برج است ؟ این امیر که خود در علم نجوم استاد بود، علما و فضلا را دوست داشت، احترام میکرد و تعدادی از این قشر جامعه در دربار او موجود بود.

شخصیت دیگر، سلطان علاوالدین حسین بن حسن بن سام، بانی و مؤسس حقیقی سلطنت غوراست . سلطان مذکور همانطوریکه در اداره، سیاست و جنگ پهلوان بود شاعر والا مقام زبان پارسی نیز بوده است، اشعار و ابیاتکه از او در کتب تاریخ حک اند، سطح حاکمیت این جهان پهلوان، «کسیکه به خاطر گرفتن انتقام خون برادران، با یک حمله برق آسا دولت مقتدرغزنه را سقوط، بهرامشاه را فراری، پایتخت او را تصرف و ضمیمه سلطنت غور با مرکزیت قلعه فیروزکوه که بعد ها به پایتخت بزرگترین امپراتوری درمنطقه تبدیل شد ساخت» که زبان فارسی را بنمایش میگذارد، اشعار منسوب به او، بخصوص قطعات که فی البدیه و بمناسبت های معین سروده شده بوضاحت میرساند که موصوف یک شاعر توانا بوده است . ابیات ذیل از اوست :

جهان داند که سلطان جهانم	چراغ دودهء عباسیانم	آنم که هست فخر ز عدلم زمانه را	آنم که هست جور ز بدلم خزانه را
علاوالدین حسین بن حسینم	که باقی باد ملک جاودانم	انگشت دست خویش به دندانکند عدو	چون بر زه کمان نهم انگشترانه را

تعدادی از شعرا و نویسندگان دربار او به مقامهای بلند اداری سیاسی نیز رسیدند. وزیردربار (صدراعظم) علاوالدین یکتن از شعرا و نویسندگان مشهور، ملک الکلام مولانا فخرالدین مبارکشاه المروزی بود، که بقول طبقات (ص ۳۱۸) نسب نامه سلاطین غور را با اسم سلطان علاوالدین حسین و از عهد این سلاطین تا به اول دولت ضحاک تازی جمله ملوک را پدر به پدر ذکره کرده، شروع کرده بود، به اسم سلطان غیاث الدین سام به پایان رسانده است، این دو بیت که دریک محفل وبه غیاث الدین سروده ، از اوست :

اندر می و معشوق و نگار آویزی	به ز آن باشد که در شکار آویزی
آهوی بهشتی چو بدام تو دراست	اندر بزگوهی به چه کار آویزی

دربار سلاطین غور ، بطور خاص ایام زمامداری سلطان غیاث الدین محمد سام برای علما، فقها ، مفسران مورخان و... ارج و احترام خاص گذاشته میشد. دربار او محل تجمع اهل علم و فهم بشمار میرفت. شخصیتهای زیادی حضور داشتند که معرفی آنها اینجا مقدر نیست، اما از چند تن ایشان با اختصار اسم برده میشود : احمد کافی، از شاعران بزرگ و مشهور که در دوران سلطنت غیاث الدین سام به رتبه ریاست دارالتحریر سلطنتی او ارتقا نمود خواجه صفی الدین محمود، ندیم و هم صحبت خاص سلطان غیاث الدین محمد سام بود، حکیم سعدالدین منجم درعهد سلطنت غیاث الدین عضو ارتش خاص سلطان و همیشه در رکابش بوده است، مورخ مشهور، مولف کتاب گرانسنگ طبقات ناصری که بقول خودش در قلعه فیروزکوه و در حرم ماه ملک دختر سلطان غیاث الدین محمد سام بزرگ شده است وبه همین ترتیب دهها شخصیت نامدار دیگر .

ادامه دارد...

بمناسبت انتخاب شدن بامیان به عنوان پایتخت فرهنگی کشورهای عضو سازمان سارک

محمدنذیر نصرت

و پروان، به ولایات غزنی و وردک از طرف جنوب شرقی، به ولایت دایکندی از طرف جنوب غربی و به ولایت غور از طرف غرب، به ولایت سر پل از طرف شمال غرب و به ولایت سمنگان از طرف شمال محدود شده است به ولایت بامیان با مساحت حدود ۱۸۰۲۹ کیلومتر مربع حدود ۲،۷۶ فیصد مساحت کشور را تشکیل می دهد و اکثریت قاطع نفوس بامیان را مردم هزاره تشکیل میدهد. این ولایت دارای شش ولسوالی بوده که شامل ولسوالی های شیبیر - کهمرد - سیغان - یکاولنگ - پنجاب - ورس وقریه جات مرکز بامیان میباشد حدود ۲۵۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارد.

افغانستان در سال ۲۰۰۷م به عضویت کامل سازمان سارک در آمد و همه ساله در نشست های سالانه سران دولت ها و وزرای خارجه کشور های عضو شرکت مینماید که خوشبختانه افغانستان درین مدت کم معرف جایگاه خود از لحاظ علمی، فرهنگی و تاریخی درین سازمان بوده و دولت های عضو با در نظر داشت داشته های افغانستان، ولایت زیبا و باستانی بامیان را که از لحاظ تاریخی، فرهنگی و جئواکانومیکی آن به عنوان پایتخت فرهنگی سازمان سارک برای سال ۲۰۱۵ انتخاب نمودند که **این افتخار تاریخی را برای ملت بزرگ افغانستان از صمیم قلب مبارکباد عرض مینمایم و امید دارم که همه افتخارات تاریخی و فرهنگی کشور عزیزمان حفظ و در راستای معرفی و ترویج آن کار صورت گیرد.**

بتهای ایستاده در جهان به شمار میرود که این بتهها در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ میلادی تخریب گردید .

شهر غلغه طوری که تاریخ حکایت می کند به گمان غالب بعد از به میان آمدن سلطنت شنسبانیه غوری به دست سلطان علاءالدین محمد و در زمان سلطنت نخستین امیر شنسبانی ملک فخر الدین برادر افخم سلطان علاءالدین غوری به میان آمده است و یا بصورت اساسی اعمار شده است، این شهر که در زمان ساسانی ها نیز وجود داشته، اما در زمان غوری ها مجلل ترین شهر در جهان محسوب میگرددیده است و به گمان اغلب با میان یکی از محلات امن راه ابریشم و زیارتگاه بی بدیل بودائیان چینی و سایر نقاط جهان بوده است.

بامیان یک ولایت کوهستانی است. سلسله کوه های بابا که توسط کوه های هندوکش غربی از شرق به غرب ادامه پیدا می کند، نیز در این منطقه قرار دارد. کوه بابا متشکل از قله و لبه های بلند پوشیده از برف که تقریباً ۵۲۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارند که منبع آبی بسیاری از دریا های افغانستان را به خود اختصاص داده است. بند امیر یکی از چشمگیر ترین معجزه طبیعت در این ولایت توجه جهانیان را بخود معطوف نموده است و از کیفیت طبعی خاصی برخوردار است.

ولایت بامیان در مرکز افغانستان موقعیت داشته که از طرف شمال شرقی به ولایت بغلان

سازمان همکاری منطقه ای کشورهای جنوب آسیا اولین بار توسط ضیانور رحمان رئیس جمهور وقت بنگلادیش پیشنهاد شد و در سال ۱۹۸۳م رهبران هفت کشور (بنگلادیش، هند سریلانکا، نپال، پاکستان، مالدیوو بوتان) طی نشستی در دهلی نو اعلامیه تأسیس سارک را مورد پذیرش قرار دادند.

سازمان سارک در زمینه های کشاورزی ارتباطات، علم، بهداشت، حمل و نقل، افزایش شاخص های نیروی انسانی و سایر حوزه ها فعالیت مینماید.

اما مختصرنگاهی در مورد بامیان

نام بامیان در زبان پهلوی به اسم بامیگان آمده است. در دوره اسلامی بامیان یکی از شهرهای مهم و آباد خراسان و مرکز شیران بامیان محسوب می شد. بامیان یکی از ساحاتی است که در سابق راه ابریشم آن عبور می کرده و مفیدیت های زیادی به منطقه به وجود می آورده. کاروانهای با عبور از این ساحه مناطق چون امپراتوری روم، چین و آسیای میانه و آسیای جنوبی را به هم وصل می نمود و اکثراً توقفگاه شان این منطقه به شمار می آمد. در بامیان، هنرهای چون هنر فارسی، بودایی و یونانی باهم آمیخته شده که منحصرأ به نوع بوداییهای یونانی شباهت دارد. مجسمه های بودا در مقابل شهر بامیان روی صخره ها و کوه ها حک شده و دو بزرگترین بتهای که هر کدام آن به ۵۵ متر و ۳۷ متر می رسد و بزرگترین

یکی دیگر از چهره‌های نادم

سید محمد رفیق نادم

معرفت بیشتر و خویتر این شخص والا مقام علمی، فرهنگی، ادبی و عرفانی بهتر است تا به گفته‌های خود آن شخص که در کتابش تذکر داده اتکا ننمائیم که تا حدودی می‌تواند خلص سوانح و زندگی نامه آن نیز باشد. وی چنین می‌نویسد:

اسم محض من گل محمد لقبم جنون، به زبان گهر بار مرشدنا و مولانا حضرت شاه معصوم قدس الله سره ملقب گردیدم، اسم پدرم عید گل ولد شادمان ولد مرادبخش ولد بخشی ولد میرزا ولد خان محمد از قریه یگین ورس یخن سفلی قوم غوری بعدا به قریه نرمی یخن علیا آمدند سکونت پذیر شده تناسل و توالد کردند.

مردم پدرم عبیدالله را مسجدی می‌گفتند من سه برادر داشتم به اسم‌های محمد امین، گل محمد و سید گل که هر سه شان در صغارت فوت شدند. من به سن پانزده ساله بودم که پدرم فوت شد نسبت علاقه ای که داشتم به تحصیل ادامه دادم اول در ولسوالی پرچمن ولایت غور به مدرسه حضرت شاه معصوم سه سال بودم که در آنجا از صرف بهائی الی شرح ملا را خواندم بعدا بولایت هرات رفته به مدرسه میر صاحب مسجد جامع سه سال در آنجا بودم منطق خورد، هدایت الحکمت، شرح حکمت، مطول، مختصر المعانی مولوی عبدالغفور و سلم العلوم را در آن جا تحصیل نمودم، بعدا به کابل رفته و به مدرسه آخوند زاده عصمت الله تفسیر جلالین، بیضاوی و مدارک و چند کتاب دیگر چون حامی نورالانوار و غیره کتاب‌های معمول را خواندم و مدت ۴ سال دوام پیدا کرد.

باقی کتب متداوله را در کوه دامن قلعه بلند در مدرسه مولوی عبدالغنی تحصیل کردم، اما فرایض واحترات فقه را نزد مولوی صاحب چرخ لوگر فرا گرفتم و به سنه ۱۳۲۰ هجری شمسی در آن جا دستار فراغت بستم و در ولایت غور آمدم. پابند روزگار خانوادگی تدریس و امامت شدم.

شبی حضرت شاه معصوم را در خواب دیدم در سنه ۱۳۲۷ در نزد آن حضرت دست انابت گرفتم و طریقه نقشبندیه را تعقیب می‌کردم و تا کنون که پیر شدم دوام دارد. در این سنه ۱۳۶۸ به مرض مالیخولیا گرفتارم.

این بود شخص نستوه شاعر، عالم و صوفی ولایت غور که فوقاً معرفی شد.

باز درمی یابیم که در بین کوه پایه‌ها و سنگلاخ‌های سر زمین پر فیض ولایت غور شخصی وجود داشته به نام مولوی گل محمد جنون ولد عید گل از قریه یخن علیای ولسوالی تیوره، وی از طفولیت عاشق تعلیم و تحصیل بوده و شب و روز عمده ترین غم و هم آن را خواندن و نوشتن تشکیل می‌داده و پروانه وار در پی شمع علم معرفت به هر سو می‌دوید، برای رسیدن بر این هدف مقدس و والا سر زمین مسکونی خود را ترک گفته بصوب ولایات دور و نزدیک سفر نمود و در ولایت هرات، کابل، پروان و لوگر به تحصیل علم پرداخت تا اینکه بعد از فراگیری علوم متداوله و مراجه در طی مدت چندین سال در ولسوالی چرخ ولایت لوگر به عرف و سنت آنوقت دستار بندی نمودو از آنجا بوطن اصلی و مألوف خود برگشت، تا آنچه را آموخته بدیگران بیاموزد، به همت والای مردمش مدرسه ی را ایجاد و به تدریس علوم مشغول گردید.

وی ضمن آگاهی در مسایل فقهی و شرعی علاقه فراوان داشت تا در خم و پیچ کوچه‌های طریقت نیز گام‌های بر دارد و خود را آزمایش کند، همانا در نتیجه خوابی که دیده بود برای شاه معصوم یکی از حضرات پرچمن دست بیعت و انابت داد و در طریقه عالیه نقشبندیه شامل گردید، ازین کانون معرفت و مکتب طریقت بعد از طی مراحل و منازل با عقیده و خلوص کامل موفقانه سر بلند کرد و در اصول طریقت یکی از برجسته ترین اشخاص زمان خود بحساب می‌آمد، ار این هنگام بود که قریحه شعری اش نیز تبارز کرد و طرف کوچه باغهای ادبیات نیز متوجه شد، استعداد سر شار خدا دادی اش در همه آنچه گفته آمدیم خیلی عالی جلوه نمود، لذا هم به شعر سرایی و هم به نویسندگی نظر به قدرت علمی و معلومات تصوفی که داشت اقدام نمود و کتابی را نوشت که شامل چهار بخش است، بخش اول آن اشعار و سه بخش آن مربوط به طریقت و تصوف است، تحت عناوین، تنبیه السالکین ایقاظ النائون و مفتاح الالحا.

در این سه بخش از اقوال بزرگان وارد در امور شریعت و طریقت و منابع علمی استفاده نموده، برای جلب و ذوق مردم با در نظر داشت علاقمندی‌های شان از بعضی حکایات و قصص، هم بر سبیل نثر و هم بطریق نظم متذکر شده که اهل علم و دانش برداشت‌های خود را از لحاظ مسایل شرعی و اهل معرفت و تصوف از لحاظ طریقتی دارند، که بمثابه دایره المعارف فشرده و کوچک به حساب می‌آید و بسیار مهم و جالب می‌باشد، برای

رمضان کرم
Ramadan Kareem

مسائیل احکام روزه

تثألحق « ثنا »

چون در اواخر ماه مبارک رمضان قرارداریم ، در این ماه خدا از زبان حضرات محترم ملا امامان، بزرگان و استاتید بسا چیز های مفید در باره روزه داری شنیدیم، لازم است چند نکته ی اساسی را نیز در مجله « شنباتیه » به خدمت خواننده گرامی قرار دهیم تا یک آموزش ماندگار برای روزه داران عزیز الی سال آینده باشد.

روزه در اسلام یا صیام عملی است که انسانها از اذان صبح تا اذان مغرب از چیزهایی که روزه را باطل میکند خود داری نماید.

روزه از آداب مذهبی است که برای معتقدین به عنوان وسیله ای برای تقرب به خداوند، آمادگی برای مراسم مذهبی، درک امور معنوی، کفاره تخطی از مقررات مذهبی و عباداری برای انسانهای در گذشته کار برد دارد. زیربنایی همه این کاربرد های روزه، تمایل انسان به پدید آوردن شرایط جسمی و روانی (اغلب از نوع زاهدانه) است که وسیله ای برای ارتباط بنده باخدای خود ایجاد میکند و در نتیجه جایگاه معنوی را اعتلا بخشیده و خواسته های مادی را کوتاه مینمایند. افزایش اراده، کف نفس و نیز ایجاد حس شفقت نسب به نیاز مندان از ارزش های روزه به شمار میرود. روزه ماه مبارک رمضان از ستونهای دین اسلام شمرده میشود و بر همه مسلمانان بالغ، عاقل و سالم واجب است روزه داشته باشد. - این باور گسترده که روزه گرفتن مخصوصاً در ماه مبارک رمضان مناسبترین راه برای پاک نمودن گناهان است. ماه عجز و مهربانی است ماه دعا و نیایش است.

روزه در قرآن:

در چندین آیه از قرآن ذکر شده است. در سوره آیات آیه ۱۸۵-۱۸۳ و آیه ۱۸۷ آمده است، سوره بقره آیه ۴-۱۹۶ بیان سوره احزاب آیه ۳۵ سوره مریم آیه ۲۶ عهد سکوتی سبت که قرآن از آن به روزه یاد میکند، در جاهایی مختلف از فضیلت ماه مبارک رمضان بیان مینمایند.

پیشینه روزه:

و برای پیشینیان نیز واجب بوده است و هم اکنون قرآن با صراحت وجود این فریضه الهی را در ادیان دیگر بیان میکند.

۱- در تمام اوقات در میان هر طائفه در موقع ورود اندو روزه معمول بوده است .

۲- حضرت موسی (ع) چهل روز روزه گرفت

۳- یهود در موقع فرصت و اظهار خضوع نمایند روزه میداشتند تا رضای حق را تحصیل نمایند

۴- حضرت مسیح (ع) به شاگردانش دستور داد که پس از فوت او روزه خواهند داشت.

آثار روزه:

آیا فواید روزه چیست؟

فایده روزه تقوا است و آن سودی است که عاید خود شما میگردد، هر کس میخواهد که خود را به خالق منان متصل کند تقوا است. تقوایی که قرآن به آن اشاره میکند تنها از راه روزه و خود داری از شهوات به دست میآید.

شهوات شکم است خوردن، آشامیدن است . بر نیروی خویشتن داری خود مسلط می شوند. این یکی از فروع عبادی به شمار می آید.

احکام روزه:

روزه دار باید صائم. آنچه روزه را بشکند که بانیت خاص انجام شود روزه از دید فقهی امساک است از مفطرات نفاس پاک باشد. اگر کسی روزه را عمداً بخورد، باید کفاره بدهد، آزاد کردن غلام، دوماه روزه گرفتن پی در پی و یا شصت مسکین طعام دادن است.

باطل کننده روزه:

۱- خوردن و آشامیدن و ترزیق هم محل اختلاف است.

۲- دروغ گفتن بر خدا، رسول خدا و امامان بنا بر قول منسوب به مشهود تصریح برخی فاطمه

۳- رساندن غبار غلیظ به حلق نیز موجب بطلان میشود، مگر آنکه اجتناب از آن دشوار باشد.

۴- آمیزش در قبل و دبر

۵- نفاس تا اذان صبح باقی ماندن بر جنابت حیض

۶- استمنا

۷- اماله به آب

۸- استفراغ کردن عمدی

رمضان کرم

روزه نزدیک شهرهای قطبی:

با ساعت های طولانی روزه ماه مبارک رمضان در تابستان رو به رو هستند مسلمانان کشورهای مانند سوئد و شمال اروپا .. اما تا هنوز هیچ توافق یکسانی صورت نگرفته است در بین کشورهای گوناگون

ارجاعات مذهبی:

فلسفه روزه داری:

پس اگر ماه مبارک رمضان را گذاراندیم شب ها را گذاراندیم و اگر ما وشما ماه مبارک رمضان را در دل خود احساس کردیم که دیگر بر شهوات خود بیش از پیش مسلط هستیم بر عصبانیت خود مان از سابق بیشتر مسلط هستیم، بر چشم خود مان، زبان، بر اعضا وجوارح خود بیشتر مسلط هستیم وبالاخره بر نفس خود میتوانیم جلو نفس اماره را بگیریم این علامات قبولی روزه مان است.

اگر ماه مبارک رمضان را روزه گرفتیم بعد شان گفتید که مارا بد حال کرده، گرسنه کرده و دراین ماه به من بد حالی پیدا شده است و مارا از کار کردن انداخته و در درسهای مان مشکل خلق کرده ومارا بی حال میکند وتمام این حرف های است که خداوند را شکر گذارنبودیم وقبولی روزه را هم امید وار نباشیم اگر کسیکه روزه واقعی داشته باشد چنین حرفهای مبتدل را به زبان نمی آورد تاکه باشد روزه مان به درگاه الله متعال قبول وگناهان مان مورد بخشش قرارگیرد به برکت وفضیلت ماه مبارک رمضان وپاداش آخرت را نصیب فرماید.

ومن الله توفیق

۴- روزه ایام تشریق (یازدهم، دوازدهم و سیزدهم ذی حجه)

۵- جهت وفای به نذر معصیت

۶- روزه وصال در یک شب غذاخورد تا چند شبانه روز از خوراک خود داری کند

۷- زنی که بدون اذن شوهرش روزه مستحبی میگیرد

روزه مکروه:

روزه روز عاشورا، عرفه وعید قربان مکروه است.

چه کسانی از روزه گرفتن مستثنا هستند.

۱- افراد کهن سال وبابیمارانی امید به بهبودی برای شان نیست، یک تعداد طعام بیخشند

۲- زنان بار دار اگر چه روزه قضایی بر گردن شان هست

۳- بیماران که احتمال بهبودی برای شان است، تاب تشنگی و گرسنگی را ندارند

۴- مسافران که پیش از طلوع خورشید سفر میکنند

۵- آنانیکه کارهای سنگین را انجام میدهند باید در شب نیت روزه کنند

باز کردن افطار:

فقه اهل سنت میگوید که باید در افطار شتاب کرد ولی برعکس فقه اهل شیعه صبر کرده تا که خوب تاریک شود. روزه به خرماه باز میکند وبا غذای مخصوص غلیظ

۹- فرو بردن سر در آب، برای روزه دار حرام است

مکروهات روزه:

- سرمه زدن چشم، دوا، مزه کردن غذا وبوی

- رفتن خون که باعث ضعف میشود

- انداختن دوا در بینی یا به حلق

- بوکردن عطر ویا گیاهان

- در آب نشستن

- تر کردن لباس بر بدن

- کشیدن دندانهای که باعث خون شود

- مسواک کردن دندانها

- نزدیک با همسر که کاملاً حرام است بلکه کفاره هم دارد

مستحبات روزه:

روزه در سایر ماه ها غیر از ماه مبارک رمضان به جز روز های که روزه در آن حرام است مستحب میباشد

روزهای که روزه گرفتن در آن حرام است:

۱- عید قربان

۲- عید سعید فطر

۳- و آخر ماه شعبان اگر کسی یقین کند که روزه برایش مضر است روزه بگیرد روزه سکوت است

از رباعیات پیدهرات
(خواجہ عبداللہ انصاری)
از بی ادبی کسی بجایی نرسید
دریست ادب پھر کدابی نرسید
سررشنہ ملک پادشاہی ادب است
ثاجی است کہ جز پادشاہی نرسید

تصویر یک زن

نوراللہ وثوق

نقش هوای ناز تو را من کشیده ام
صد آفرین بمن کہ چه احسن کشیده ام
بین تمام مردم شهر قدیم عشق
تنہا منم کہ یک سرو گردن کشیده ام
اول دوچشم ناز تو ای بہار مست
بالا تر از تصور گلشن کشیده ام
اما درون سینہ ی سنگ تو را سپس
مشت زخون لختہ ی آہن کشیده ام
وز بہر خویش در دل این ماجرا فقط
رنگ طراوت دم مردن کشیده ام
دیدم میان جادہ تو را بارقیب خویش
بنگر چگونه دست بگردن کشیده ام
مردم ہزار بار زنا مردمی از آن
تصویر ناز نازی یک زن کشیده ام

خیال
حریم

سه گانی

تعریف سه گانی

سه گانی یک قالب شعری است که از سه مصراع یا سه سطر پدید می آید و طرحهای قافیهی گوناگونی دارد و در پایان آن، ضربهی ذهنی می خورد:

می توانیم در این عصر یخی
لهجهی تازه به مرداب دهیم
پیچک خاطره را آب دهیم

* * *

در پرنیان خاطر من یاس میشوی
ای آشنای دل!
در رگ رگم تنیده و احساس میشوی

* * *

ای باغبان کین
دیر است زیر پای هوای تو له شدیم
سیب دل شکسته ی ما را دگر نچین!

کریمه جان طلوع یکی از مبدعین سه گانی در هرات اند، ایشان شاعر با استعداد، جوان، خوش قریحه و کوشا هستند، شنسبانیه از همکاری های مداوم این شاعره نکته سنج برخوردار بوده و سیلناً ابراز سپاس می نماید. (مدیریت ماهنامه)

دو بیتی های وثوق

پرواز ایمان

که من گوید که همدست قفس شو
یا پرواز ایمان را جرس شو
مرویان در دلت جزبوی باران
هواک تازه را هم همتقن شو

آهن تباران

گهی پنهان گهی پیدا شستم
به زیر هر چه دست و پا شستم
زیر سایه های آهن تباران
نه از یکجا که از صد جا شستم

حقوق کار

عید محمد « پیمان » غوری

با ادارات تنظیم می نماید.

منع کار اجباری در قانون:

تحلیل کار اجباری در شریعت اسلام قوانین ملی و بین المللی منع قرار داده شده است.

ماده ۴۸ قانون اساسی در رابطه مینگارد:

کار حق هر افغان است.

تعیین ساعات کار، رخصتی بامزد، حقوق کار و کارگر و سایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد. انتخاب شغل و حرفه در حدود احکام قانون آزاد می باشد.

همینطور کار اجباری را نیز ممنوع قرار داده است. چنانچه ماده چهارم قانون کار در مورد کاری اجباری و ممنوعیت آن چنین مشعر است:

۱- کاری اجباری ممنوع است. کار وقتی اجبار پنداشته می شود که کار کن به وسیله تهدید یا به هر نحو دیگر خلاف اراده وی به اجرای آن مکلف گردد.

۲- کاری که کارکن به حکم قانون به اجرای آن مکلف گردد اجبار پنداشته نه می شود.

ماده ۴۹ و ۵۰ قانون اساسی در مورد عدم اجباری در کار و تبعیض در خدمت دولت استخدام در کار و انتخاب شغل و پیشه می نگارد که:

تحلیل کار اجباری ممنوع است. در قسمت خدمت، به تمامی اتباع افغانستان اعم از زن و مرد حق داده که به اساس اهلیت و بدون هیچ گونه تبعیض مطابق احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته

به کارکن، اجراء و پرداخته می شود.

قرارداد کار:

قرارداد کار بنا بر تعریف ما ده ۱۴ قانون کار عبارت از: توافق کتبی است که بین کارگران و اداره یا کار فرمایان به طور انفرادی یا دسته جمعی مطابق به احکام قانون عقد می گردد. قرارداد به دوشکل انفرادی و جمعی منعقد می شود.

مزد (اجرت):

یکی از منابع اقتصادی افراد جامعه مزد میباشد. منظور از اجرت مزدی است که یک کارگر و مامور در مقابل کارش در یافت می کند طبق تعریف قانون کار مزد عبارت از جوهی است که در مقابل انجام کار، به کار کن پرداخته میشود.

مزد از دیدگاه شریعت اسلام از اهمیت خاص برخوردار است چنانچه آیه ۶ سوره طلاق در مورد مزد زنان (مادران) چنین میفرماید ... اگر برای شما (بچه) شیر می دهند مزد شان را به ایشان بدهید. همچنان در مورد حدیث پیامبر(ص) است که می فرماید: پیش از اینکه عرق کارگر خشک شود حق او را بپردازید.

قانون کار در افغانستان:

قانون کار منتشره جریده رسمی شماره (۹۶۶) مورخ ۱۶/۹/۱۳۸۷ به تاسی از حکم ماده ۴۸ قانون اساسی سال ۱۳۸۲ به داخل (۱۴) فصل (۱۵۳) ماده وضع و تصویب گردیده است که هم اکنون سال ۱۳۹۱ نافذ و مرعی الاجراء میباشد.

این قانون مناسبات عام کار تمام بخش های کارکنان (اعم از داخلی و خارجی) را

حقوق کار یکی از شعبات حقوق عمومی یا عامه بوده و عبارت از قواعد و مقرراتی است که حاکم بر کار بوده و روابط میان کارگر و کارفرما را تنظیم می نماید.

موضوع حقوق کار

موضوعات مورد بحث حقوق کار را رابطه بین کارگر و کارفرما، مزد یا اجوره قرارداد کار، ساعات کار، ساحات کار تصادم در کار، رخصتی و تفریح هنگام کار را در بر می گیرد.

اصطلاحات:

کارگر: کارکنی که به اساس قرارداد معین در اداره استخدام می شود.

کارکن: مشتمل بر مامور و کارکنان (مامور، کارگر، کارکن خدماتی) قراردادی اعم از زن و مرد می باشد.

مامور: کارکنی است که با رعایت احکام این قانون (قانون کار) و قانون مربوط از طریق اداره خدمات ملکی به شکل دائمی استخدام می گردد.

کارکن خدماتی: شخصی است که به اساسی قرارداد معین غرض انجام خدمات ممد کار در اداره استخدام می گردد.

کارکنان قراردادی: مشتمل بر کارگر کارکن خدماتی و مامورین قراردادی است که در مقطع زمانی معین، غرض اجرای کار معین با عقد قرارداد استخدام می شوند.

کار فرما: شخصی حقیقی و حکمی است که کار کن به موافقه منظوری وی به کار استخدام و مزد، معاش و سایر حقوق مربوط

می شوند. در جمهوری اسلامی افغانستان انتخاب شغل، حرفه، مهارت تخصصی و نوع شغل مطابق رشته تحصیل، علاقه، استعداد و آمادگی حرفوی طبق سند تقنینی مربوط آزاد میباشد. همچنان در استخدام به کار تادیه مزد و امتیازات، انتخاب شغل، حرفه مهارت و تخصص، حق تحصیل و تأمینات اجتماعی هر نوع تبعیض ممنوع می باشد.

منع کار اجباری بالای اطفال:

کار اجباری بالای اطفال در قانون منع است هیچ شخص حق ندارد به اجبار بالای اطفال کار های سخت و سنگین را انجام دهد و مانع رشد و پیشرفت آنان خصوصاً مانع رفتن آنها به مکتب شوند. ماده ۴۹ قانون اساسی کشور در مورد کار اجباری بالای اطفال مقرر می دارد که "تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد"

اشتراک اطفال در فعالیت های اقتصادی که تأثیر منفی بالای صحت و انکشاف او نداشته باشد و پروسه دسترسی وی به تعلیم و تربیه را مختل نسازد؛ میتواند مثبت باشد، کار اجباری پنداشته نمیشود. فعالیت هاییکه تعلیم و تربیه را مختل نسازد بر اساس کنوانسیون سازمان جهانی بعد از سن ۱۲ سالگی مجاز پنداشته می شود. سن کار برای اطفال در کشور ما افغانستان ۱۴ سال برای ۳۵ ساعت کار در هفته میباشد و تنها در موارد که از کار هدف یاد گیری باشد سن ۱۳ را مجاز شمرده اند پائین تر از آن به صورت قطع ممنوع می باشد.

پیامدهای منفی کار اجباری بالای اطفال:

طوریکه کارهای اجباری انواع و اقسام مختلف دارد، اثرات منفی آن بالای اطفال نیز متفاوت می باشد، مثلاً:

« رشد طبیعی اطفال را برهم زده و مانع تکامل آنان میگردد.

« باعث ایجاد مشکلات صحتی و روانی برای اطفال میگردد.

« اطفال را از تعلیم دور نگهداشته و باعث گسترش بی سوادی در جامعه میگردد.

« اطفال زوتر به مواد مخدر معتاد شده و در آینده باعث ازدیاد اطفال متخلف از قانون در جامعه میشود.

« امکان سوء استفاده جنسی و فیزیکی از آنان را در جامعه بیشتر میسازد.

حقوق کار زنان از دیدگاه قوانین در افغانستان:

طبق ماده ۴۸ قانون اساسی کار حق هر افغان است.

در مورد حقوق مساوی کار با مزد مساوی در قانون مزبور به صراحت تذکر به عمل آمده است که:

کارکنان در جمهوری اسلامی افغانستان دارای حقوق مساوی کار با مزد مساوی می باشند. همچنان کارکنان به اساس کمیت و کیفیت کار بار عایت بست. رتبه یا درجه معین مستحق در یافت مزد یا اجوره با ضمایم آن می باشد.

همچنان در مورد ماده (۱۲۵) قانون کار، کار را حق زن پنداشته، طبق این قانون هیچ کس حق ندارد از پذیرش زن به کار امتناع ورزد و یا مزد زن را به دلیل حاملگی یا شیر دادن طفل تقلیل بخشد.

علاوه بر حقوق و امتیازاتی که به کارکنان در قانون کار در نظر گرفته شده، برای زنان

امتیازاتی در حالات خاص پیشبینی شده در قانون نیز داده شده است، مثلاً: در قانون کار وقت عادی کار طور اوسط در طول سال در هفته متجاوز از ۴۰ ساعت بوده نمی تواند اما برای زنان حامله در هفته ۳۵ ساعت است که این تقلیل اوقات کار موجب کسر مزد و سایر حقوق وی نمی گردد. مطابق ماده ۵۴ قانون کار، حقوق خاصی که برای زنان کار کن در نظر گرفته شده است از جمله مستحق شناختن ۹۰ روز رخصتی ولادت با مزد می باشد که یک ثلث آن قبل از ولادت و دوثلث آن بعد از ولادت قابل اجراء است در صورت ولادت غیر طبیعی یا دوگانگی یا بیشتر از آن مدت ۱۵ روز رخصتی بیشتر به وی داده می شود که مزد و سایر حقوق اش به اساس تصدیق شفاخانه اجراء می گردد. فصل یازدهم ماده ۱۲۰ قانون کار در مورد عدم استخدام زنان و نو جوانان به کار های فیزیکی ثقیل مضر صحت و زیر زمینی را جواز ندانسته است. در قانون مذکور به صراحت تذکر به عمل آمده که اداره نمیتواند زنان و نوجوانان را به کار شبانه توظیف نماید، اداره نمی تواند زنان حامله، مادران دارای طفل کمتر از دوسال و کارکنان نوجوان را به اضافه کاری و مسافرت بخاطر انجام کار رسمی توظیف کند.

حقوق کار زنان از دیدگاه دین مبین اسلام:

زن و مرد هر دو طبق عمل خویش مستوجب اجر و ثواب می گردد. چنانچه در سوره آل عمران آیه ۱۹۵ خداوند (ج) می فرماید: ترجمه پس دعای شان را اجابت کرده و فرمود البته من عمل هیچ کسی از مرد و زن را بی مزد نمی گذارم. بنابراین کار زن در خارج از منزل با در نظر داشت شرایطی که شریعت اسلام وضع نموده است جایز و حق مشروع آنهاست.

منار ده قاضی

فضل الرحمن نوید غوری

ساغر یکی از ولسوالی های زیبای ولایت غور بوده که در جنوب غرب این ولایت موقعیت دارد. دارای دره ها، چشمه ها متعدد و بی نذیر، آب و هوای دلپذیر طبیعت گوارا باغها و جنگلات انبوه از میوه ها مختلف از جمله بهترین جای در سطح منطقه است.

منار ده قاضی مربوط ولسوالی ساغر ولایت غور میباشد که ۲۵ متر باقی مانده، قطر آن در حدود ۶ متر بوده از پائین کم عرض شده و در قسمت بلندی منار آثار از مینیاتور های به رنگ فیروزه یی دیده میشود، با ملاحظه به خشت های موجود و سبک معماری آن نمایان گر عصر سلاطین غوری میباشد، به ترمیم نیاز دارد، و خطرات طبیعی هر لحظه آنرا تهدید میکند و هم چنان این ناحیه از نظر دور افتاده؛ زمانی مهد فرهنگ، ادب و دانش نجوم عهد غوریان بحساب می آمده است و هم مرکز خوبی نظامی بوده است، مردم ما به دو نام (قلعه مندیش و ذال مرغ) یاد میکنند همین اکنون مردم محل عقاید و پیش بینی های گرمی و سردی سال و بارنده گی را به آن تخمین می زنند، به اصطلاح سال نیک و بد را می نما یانند، که از پدران و نیاکان شان به آنها به ارث مانده است، و محل مندیش در میانه

یک زن بنام صدیقه که اصلاً از قریه سر پنک ولسوالی تیوره بوده ساخته شده است. این قول از دریافت اثر نوشته شده بالای پارچه و یا پارچه چوبی بوده که از محوطه ای منار در سال های قبل بدست آمده که نوشته شده بود. گفته می شود که بی بی صدیقه که یک زن با احساس بوده تمامی مصارف منار ها و مسجد را از پول شخصی اش بعد از فوت شوهرش که حقوق هشت یک اش بوده

این منار ازینکه موقعیت اش در قریه ای ده قاضی ساغر در یکی از قریه های پر نفوس ساغر واقع است که بنام مناره ده قاضی یاد شده است، اینکه این قریه مسجد و مناره در سابق به چه نام یاد میشد؛ روشن نیست بروایت موی سفیدان و قصه های نقل به نقل درین محل از زمانه های سابق و بسیار دور مسجد بوده به وسعت بسیار کلان در حدود ده جریب زمین که توسط

ای قریه ای مناک علیا و سفلی ساغر قرار داشته که مسمی به قصر دختر ملک است، این قصر فروریخته رقمه ای از تهداب سنگ هایش موجود است اکنون به نبود حراست از آبدات تاریخی مانند سایر محلات غصب گردیده که بالای سنگ های تهداب اش خانه های شخصی ساخته شده است. مندیش ذال مرغ و قصر دختر ملک هریک در نزد مردم قصه های خود را دارند.

در مرکز ولسوالی ساغر، ده قاضی در بین انبوه از باغهای و خانه های نشیمن اهالی آن، از دور منار به مشاهده میرسد که توجه هر بیننده را بخود جلب می کند. رادک سکورسکی که اصلاً باستان شناس بوده در سال ۱۳۶۷ هـ ش به هدف کسب معلومات در مورد صدمات وارده به ابنیه هرات و آثار باستانی تاریخی به عنوان خبرنگار در کنفرانس قوماندانان جهادی در ولسوالی ساغر اشتراک کرده در ارتباط به منار مذکور در کتاب خویش تحریر داشته میگوید: منکه نقشه های باستان شناسی افغانستان را با خود آورده بودم نقطه شماره (۹۴۷) ساغر را نشان میداد که در آن تحریر شده بود «بقایای قصر غوریها - منار بنا یافته است از خشت پخته به ارتفاع ۳۰ متر مربوط قرن ۱۲ تا ۱۳ میلادی منار مرتفع که از کنار سر بر افراشته بود جلب توجه می نمود من همراه چند تن خود را به آنجا رساندیم طوریکه نقشه نشان میداد این منار ۳۰ متر ارتفاع داشت منار مذکور با وضع بدی رو به فرسوده گی قرار داشت قطر دایره آن روی زمین حدود پنج متر تخمین میشد منار از قسمت پایان به بالا باریکتر گردیده قسمت بالای آن بیشتر در معرض فرسوده گی قرار گرفته بود جالبترین بخش ساختمانی آن بند حلقوی تزئیناتی، در قسمت بالای منار بود که حدود سه متر پهنایی داشت و خشتهای پخته آن با یک طرح جالبی بهم اتصال یافته بود ما بخاطر بررسی دقیق تر ساختمان به بامهای خانه های مجاور بالا شدیم اشخاص سالخورده که در آنجا بود با استناد به گفتار پدران و پدر کلان های خود اظهار نمودند که:

در همین مجاورت سه منار دیگر هم وجود داشته که بمرور زمان تخریب و ته پایه های آن زمین باغ گردیده هر گاه اظهارات آنها موثق بوده باشد این یک موضوع جالب و تازه می باشد، زیرا این بنا نظر به ادعای نقشه باستانشناسی در حقیقت قصر نبوده بلکه به احتمال قوی عمارت مذکور مدرسه دینی و یا مؤسسه علمی اسلامی بوده باشد .

نظر به گفته مذکور وقت بسیار کم داشته شرایط تحقیق بیشتر برایش میسر نگردیده اما از سنگ نبشته ها بزبان عربی و سایر آثار و نمونه ها از قبیل خشت و بقایای آثار تاریخی که در، در و دیوار و زینه ها و ایوانهای منازل مسکونی همان محل بکار رفته بود نشان از بنای مهم تاریخی میداد.

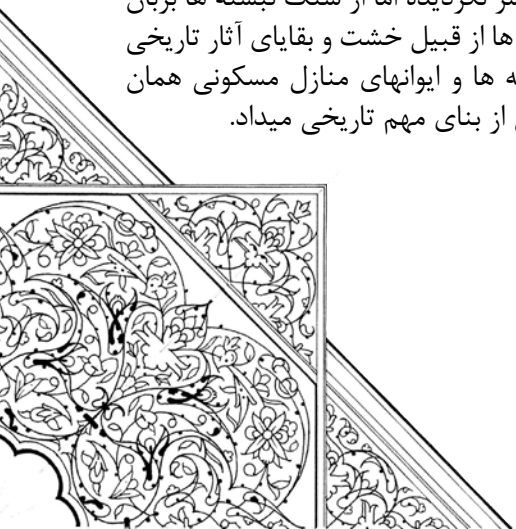
اعمار نموده است. زن که حقوق هشت یک اش مصارف اعمار مسجد بزرگ و مناره های بسازد باید تاجر یا خانم یک ملک و پادشاهی بوده باشد که درین علاقه می زیسته است.

مردم محل چنین روایت دارند که: این مسجد دارای چهار برج یا منار داشته با ارتفاع بیش از ۴۰ متر که از خشت های نیم متره خام، پخته و خشت های کوچک خام و پخته به اندازه انگشت های دست مزین با نوشته ها و هنر های بوده است ساخته شده بود که فعلاً یک مناره از آن باقی مانده است.

از سه مناره دیگر آثار و علایم دیده نمی شود، مناره موجود در حال شاربیدن و ریختن است که در حدود ۲۰ الی ۲۵ متر ارتفاع دارد و گفته می شود که از این مناره ها آذان و آگاهی های به مردم داده میشده است. و تمام مردم قراء وقت ساغر، می شنیدند. از این معلوم میشود که مردمان این علاقه پابند اصول و قواعد خاص دینی، مذهبی و اجتماعی خوب بوده و از نظم برخوردار بوده اند. اینک منار چون اسکلت به پا ایستاده، اما با هیبت و استیلای عجیب است گوئی او سخن میگوید، پیکره اش را می نمایاند تا عظمت و جلال با شکوه نیاکان با فرهنگ و هنر دوست غوری ها را به نسل آینده به تمثیل بگذارد.

با تأسف باید گفت که خانه های مسکونی در جوار این منار جدید اعمار شده به تصور بعضی از مردم که مبادا مناره به لغزد خانه ها و عابرین را متضرر سازد به موجودیت اش نظر منفی داشته و دارند. مردم محل و قاچاق چیان آثار باستانی خارج محیط حفريات خود سرانه ای انجام داده اند که سبب آسیب پذیری بیشتر منار شده است. از قول مردم از حفريات خود سرانه و سال های بارانی از ساحه مقدار دانه های قیمتی و آثار مانند (نگینه های فیروزه، مسکوکات فلزی، نقره ای، شمع دانی، کوزه های پخته و خاکستردار، مجسمه ها...) یافت شده و قاچاق گردیده است.

هم چنان رادک سکورسکی در سفر که همرا اسماعیل خان به ولسوالی ساغر داشته در باره مناره مذکور چنین مینگارد:

... مواد مخدر

(به مناسبت روز جهانی مبارزه علیه مواد مخدر)

سباون بیابانی

- ۲ - این اشخاص را زندانی کند.
- ۳ - اشخاصیکه در زمینها مواد مخدر کشت میکنند جریمه کند و اجازه ندهند به کشت مواد مخدر بپردازد.
- ۴ - کشت بدیل را ترویج نموده از پروسه کشت و برداشت نظارت و در حالات خاص کشت بدیل را تکثیری و یا به عبارت دیگر حاصلات دهاقین را به قیمت بلند تر خریداری نماید، این امر سبب می شود تا دهاقین از کشت مواد مخدر جلو گیری نمایند.

وظیفه والدین در قبال اولادهایشان

- ۱ - از اطفال خود آگاه باشند، یعنی از مکتب، پوهنتون و محل کار شان آگاهی داشته و روابط شانرا کنترل نماید.
- ۲ - آزادی زیاد برایشان ندهند، این بدان معنایست که آزاد نباشند، البته در حد که خود سریت ببار نیاورد.
- ۳ - آنها را همیشه برای درس و خدمت به جامعه تشویق کنند.
- ۴ - اطفال خودرا از همنشینی با افراد بدو بیجا نشین دور نگاه کنند.

برخورد با معتادین :

عاطفی، انسان دوستانه و دلسوزانه باشد، زیرا معتاد مریض است خوش رفتاری با مریض نه تنها برایش قوت قلب میدهد، بلکه خودش را راضی می سازد تا در ترک مواد مخدر دأو طلبانه قدعلم نماید، بدین لحاظ آرزوداریم روزی کشور خود را فاقد زرع مواد مخدر، در جامعه خود سلامت روانی و مردم مانرا دور از اعتیاد بمواد مخدر ببینیم.

و در این عرصه جای خوشحالی است، چراکه بعضی از مردم برای اینها راه حلی پیدا کردندو کلینیک ها و شفاخانه ها ساختند واقعا ممنون شان هستیم که وظیفه وجدانی شانرا ادا کردند، ترک اعتیاد به دونهوع است:

۱- ترک جبری

۲- ترک خودسرانه

ترک جبری: یعنی شخص معتاد را جبراً وادار میسازند تا ترک اعتیاد کند، اما به نظرشخصی من این شخص معتاد اصلا خوب نمیشود و ترک نمیکند، زیرا در فرهنگ اصلاح نباید از جبر و اکراه کار گرفت، بهتر است مسئولین خانواده، محل، ملا امامان مساجد که حرف شان در تمام عرصه کارا و قابل درک است برای معتاد زندگی طوری وانمود سازند که او حاضر شود بصورت دأوطلبانه به اعتیادش خاتمه بخشد.

ترک خودسرانه : این نوع ترک خودسرانه یعنی به رضایت شخص معتاد صورت میگیرد و این شخص یک شخصی خشنود میباشد چون عقلش را به کار انداخته و دلش برای خودش، فامیلش جامعه اش و کشورش سوخته و یقینن که این شخص به زودی خوب میشود، در این عرصه می توان تشویق، تعلیم و تربیه دینی تفهیم اضرار مواد مخدر را از زبانهای مختلف می شنود ، بخود تعمق نموده و به ترک اعتیادش می پردازد و یک شخص سالم خواهد شد برای خود و جامعه ماحولش.

وظیفه دولت در قبال معتادین :

- ۱ - اشخاصیکه مواد میفروشند شناسایی، محل شانرا نشانی و آنها را سخت جزا دهد.

کودک

صفحه

رژیم غذایی کودک

محمد حسیب حزین یار

موضوع مبین آنست، خوردن برای او، بزرگترین لذت است و اولین آثار احساس حیات وزندگی، از طریق خوردن در او ایجاد می شود و نخستین کسی را که می شناسد، کسی است که او را تغذیه می نماید (مادر، قابله، خواهر و...)، وقتی مادری همیشه نوزادش را بخوردن بیشتر تشویق می نماید، نوزاد در مقابل نسبت بخوردن علاقه کمتری می کند و سعی می کند هنگام تغذیه هرچه زود تر بخواب رود تا بتواند از زیاد خوردن، هرچه زود تر خلاص شود، یا ممکن است داد و فریاد کرده، از خوردن امتناع ورزد، بدین ترتیب طفل بتدریج احساسات مثبت خود را نسبت بحیات از دست میدهد و اینطور استدلال می کند «زندگی عبارت از مبارزه است، این مردم پیوسته تو را تعقیب می کنند و باید با مبارزه و کوشش از خودت حفاظت کنی».

اکثرأ مروج است که مادران حتی با لت و کوب طفل را وادار می سازند تا غذا بخورد، یا علل کم خواری طفل را مریضی و یا چیزی دیگری تلقی می کنند، این رویه خیلی نا مطلوب و سبب عقب مانی جسمی، فکری و ترسو بودن طفل میگردد، بدین لحاظ است که مادران باید فقط طفل را بحال خودش بگذارند تا در خوردن و خوابیدن حاکم میدان زندگی خود باشند.

بنابر این او را برای خوردن بیشتر از آنچه خود مشتاق است ترغیب و تشویق نکنید و اجازه دهید از غذایش لذت ببرد، به او بفهمانید که دوست او هستید، این راه یکی از راه های اساسی است که متهی به ایجاد اعتماد به نفس، لذت از زندگی و عشق به مردم در طفل (طی سال اول زندگی اش) می شود.

اقتباس از کتاب دکتور بنیامین

تغذیه و تربیت کودک، ترجمه مصطفی مدنی

در صفحات شماره های گذشته ی شنسبانیه پیرامون تربیت کودکان مطالب را به دست نشر سپردم، از این شماره به بعد که توجهم را کتاب حجیم تحت عنوان «تغذیه و تربیت کودک» را خود جلب نمود، خواستم این پروسه را از آغاز شیر خواری، با لوازم مورد نیاز غذایی طفل به معرفی گرفته برای مادران گرامی که در خوردن و نخوردن کودک اسرار می ورزند معلوماتی لازم را که نهایت جالب است ارائه دارم، خوشحالم بحیث یک جوان مسئولین شنسبانیه مسئولیت صفحه ی کودک را برایم سپرده اند و نیاز دارم به راهنمایی و همکاری شان بتوانم صفحه رنگین و مفیدی را بکودکان عزیز ووالدین گرانقدر تقدیم نمایم.

دانش کودک از رژیم غذایی:

این طفل است که تشخیص میدهد، بدنش چه مقدار کالوری نیاز دارد و دستگاه هاضمه ی او چه مقدار شیر را می تواند تحمل کند، اگر شیرش کافی نباشد، گریه می کند تا بیشتر بخورد برعکس اگر داخل چوشک مقداری شیر مانده باشد او میل به خوردن آن نداشته باشد از خوردن امتناع می ورزد، به عبارت دیگر باید حرف او را پذیرفت و یا امرش را تحمیل کرد.

در طی سال اول حرکات نوزاد را اینگونه تعبیر نمائید: وقتی گرسنه است، از خواب بیدار می شود، وقتی غذا می خواهد گریه می کند و وقتی نوک پستان را به دهان او میگذارند، از وجود خوشی می لرزد، هنگام شیر خوردنش می تواند اعمال دیگری را تجربه کرده، نتایج آنرا ملاحظه نمائید، گاهی دانه های عرق را روی صورتش می بینید، اگر ناگهان در وسط شیر خوردن او را از این عمل باز دارید، به طرز دیوانه واری فریاد می کشد هنگامیکه به اندازه کافی شیر خورد، از رضایت سر مست می شود و به خواب میرود.

حتی در خواب به نظر میرسد، رؤیای شیرین تغذیه شیر او را مشغول کرده است، زیرا دهانش حالت مکیدن بخود میگیرد و صورت رضائیت و شغف عمیقی را حکایت می کند این

...استرس

آرزو اشواق حقیقی

بیماریهای عضلانی و مفاصل :

درد عضلات پشت و شانه، کتف و کمر، مفاصل، سردرد
ضایعات مفصلی، روماتیسم و...

بیماریهای قلبی - عروقی

درد ناحیه قلب، بالا رفتن ضربان، فشار خون و تصلب شرایین
سکته قلبی...

بیماریهای ریوی :

آسم، سرفه و...

بیماریهای پوستی :

خارش و اگزما، ریزش مو، تاسی، کچلی موضعی، اختلالات
پوستی و....

اختلالات روانی :

انواع اختلالات سوماتوفرم، روان تنی، اضطراب، افسردگی
وسواس، سوء ظن و بدگمانی و...

بیماریهای غددی و متابولیسمی :

پرکاری و کم کاری تیروئید، مسمومیت تیروئید، بیماری قند
رسوب چربی و حتی بیماریهای صعب‌العلاجی مثل سرطان
می‌تواند در اثر استرس به وجود آید.

راهای کاهش و درمان استرس

...همان طور که علم و تکنولوژی پیشرفت می‌کند، عواملی
که موجب اضطراب، نگرانی، استرس و افسردگی می‌شوند
نیز بیشتر شده‌اند. استرس پدیده‌ای اجتناب‌ناپذیر است
و صرف نظر از جنس، سن، طبقه اجتماعی، ثروت، شغل و
مقطع زمانی همواره حضور دارد.

علائم استرس

کم حوصلگی، سردرد، تغییر ضربان قلب، خستگی جسمی
خشم و پرخاشگری، بی‌خوابی، فشار در سینه، اختلال
گوارشی، سوزش معده، عرق کردن، خشکی دهان، بی
اشتهایی، داغ شدن و یا سرد شدن بدن، غمگینی، لرزش بدن
میل به سیگار، از دست دادن تمرکز، احساس سرگیجه، تغییر
تنفس، تکرر ادرار، کم شدن حافظه، دردهای بدنی پراکنده
آه کشیدن، تمایل به تنهایی، آشفتگی، التهاب، سرخ شدن
پوست صورت و.....است.

بیماریهای استرس

بیماریها و اختلالاتی که استرس ایجاد می‌کند یا آن را تشدید
می‌نماید، بسیاری برای مثال می‌توان به این بیماریها اشاره
کرد:

بیماریهای دهانی:

زخم دهان، تورم گلو، سرماخوردگی، آنفلوآنزا و...

بیماریهای گوارشی:

تهوع، اسهال، کم شدن اشتها، اختلال هضم، سوزش معده
ورم معده، زخم معده، اختلال روده، قبضیت و...

کاری انجام ندهید

حداقل یک بار در روز، پنج یا ده دقیقه آرام بنشینید و کاری انجام ندهید. به صداهای اطراف، احساسات و هر گونه کششی در گردن، شانه ها، بازوها، سینه و غیره تمرکز کنید.

با صدای بلند بخندید

همیشه موضوعی برای خنده در دست داشته باشید، این موضوع می تواند، مجموعه ای از تکه های طنز مورد علاقه تان، یا صداهای بامزه ای که فرزندتان یا یک دوست از خودش درمی آورد باشد. حتی می توانید چند لحظه در مورد تماشای سریال کمدی مورد علاقه تان فکر کنید. اغلب در طول روز یکی از این موارد را انجام دهید. موسیقی گوش دهید

هنگامی که با یک کار دلهره آور مواجه می شوید، به موسیقی گوش فرا دهید - این موسیقی می تواند از نوع کلاسیک، ملی یا جاز باشد.

مثبت بیندیشید

به شخص یا چیزی که عمیقاً مورد علاقه تان است (در هر مکان) از ۵ ثانیه تا ۵ دقیقه فکر کنید. یا منظره ای از یک تعطیلات آرام را تصور کنید یا عبارتی که باعث ایجاد احساس مثبتی نسبت به خود و جهان اطرافتان می شود را در ذهنتان مرور کنید. به نظر می

رسد که فکر کردن همانند پندی از یک کارت تبریک است! شاد فکر کردن و افکار آرامش بخش می تواند با تغییرات فیزیولوژیک که هنگام بوجود آمدن استرس اتفاق می افتند مقابله کند. قدم بزنید

از پشت میز، صندلی در هر موقعیتی که هستید، بلند شوید و ۱۰ دقیقه راه بروید. بسیاری از مردم این حس درونی را دارند که پیاده روی به آرامشان کمک می کند.

نفس عمیق بکشید

برای پنج دقیقه، تنفس خود را آهسته تر کنید و در حدود ۶ بار در دقیقه نفس بکشید. به عبارت دیگر، مدت ۵ ثانیه عمل دم، ۵ ثانیه عمل بازدم انجام دهید.

با آرامش برخیزید

درست قبل از ترک تخت خواب و بلافاصله بعد از اینکه زنگ ساعت در صبح به صدا درآمد، ۵ دقیقه برای آرام کردن بدنتان وقت صرف کنید. با منقبض کردن انگشتهای پا شروع کنید سپس با اختیار خود آنها را شل کنید. بعد در مورد ماهیچه های کف پا و سپس عضله های ساق پا و ران پا و باسن همین کار را انجام دهید. به طرف بالا این روش را ادامه دهید تا بالاخره با جمع کردن و سپس شل کردن عضله های صورت به آن خاتمه دهید.

استقبال هنری

مدیریت ماهنامه به همکاری نگارستان ملی

وزارت امور خارجه ایران برای تفویض گردید که این یک افتخار بزرگ برای جامعه هنری کشور من می باشد.

خانم سرور یار می گوید: تجارب ده ساله ام در این کانون هنری نشان میدهد که هنر افغانها نسبت به آثار هنرمندان کشور های دیگر تفاوت کامل داشته، ایجاب می نماید در همچو نمایشگاه ها از طرف دولت اسلامی افغانستان به هنرمندان سهم داده شود تا برای پیشبرد اقتصاد شان و هم تقویت هنری شان اشتراک فعال داشته باشند.

در اخیر بانو سرور یار از سرکنسول ایران در هرات ابراز سپاس نموده گفت: نظر به ارتباطات مؤثری که بین نگارستان ملی و سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران موجود است، ایشان زمینه این سهم گیری را در نمایشگاه مذکور مساعد نموده بودند.

بنا به دعوت مرکز آموزش و پژوهشهای بین المللی و کتابخانه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران یک تیم هنرمندان بریاست محترمه بانو ممتاز سرور یار مدیر نگارستان ملی ولایت هرات عازم کشور جمهوری اسلامی ایران گردیدند. این تیم مورد استقبال گرم مردم هنردوست ایران

قرار گرفته و از آثار هنرمندان افغانستان حمایت کامل به عمل آمد، در این دعوت هنری که حدود ۶۰ اثر از هنرمندان چیره دست افغانستان به نمایش گذاشته شد، بطور بی سابقه ی استقبال گردید و تمام آثار با رقابت بی بدیل بفروش رسید.

در مصاحبه ی که را پورتر شنسبانیه از خانم سرور یار مدیر فعال نگارستان ملی هرات داشت گفت: ما ۶۰ اثر نقاشی، خطاطی با سبک های مختلف باخود به آن کشور برده بودیم که این آثار بمثابة ناب ترین آثار هنری از طرف علاقمندان هنر خریداری گردید، وی علاوه کرد، پیاس فعالیت های نگارستان ملی هرات تقدیر نامه ی از طرف

شنسبانیه این موفقیت نگارستان هنر در هرات را تبریک و تهنیت می گوید .

وَاللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَلَامٌ

عَلَيْهِمْ

وَالصَّلَاةُ وَالصَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

وَالصَّلَاةُ وَالصَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

فَلِلطَّوَانِزِ وَكَوْفِ كَتَبَةِ الْعَبْدِ الْمَذْنُوبِ مُحَمَّدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

Shansabaneya

آرامگاه شیخ السلام امام فخرالدین رازی، متصوف، مبلغ، ادیب
شاعر و واعظ عصر سلطان غیاث الدین محمد غوری

Email: hazinyar.gjcf@gmail.com

Mobail: 0799237579